

การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

Evaluation of Master of Arts Program on Educational Informatics of Graduate School, Silpakorn University

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม (Chaiyos Paiwithayasiritham)*

สมาธิ นิลวิเศษ (Smati Nilvisase)**

บทคัดย่อ

การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และ ผลผลิต และ 2) ศึกษาข้อเสนอแนะจากการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดการประเมินแบบ CIPP ของ Stufflebeam โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) จำนวน 5 กลุ่ม ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และนายจ้างของผู้สำเร็จการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสอบถามการประเมินหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษาในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านผลลัพธ์มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านบริบท กระบวนการ และปัจจัยนำเข้า มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ
2. ข้อเสนอแนะจากการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา พบว่า ควรมีการปรับปรุงรายวิชาให้มีความสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ได้รายวิชาที่น่าสนใจและมีความทันสมัย ควรมีการเพิ่มแหล่งเรียนรู้ด้านสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา และมีกระบวนการติดตามนักศึกษาในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์

* รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ศิลปาคม ศษ.ม. สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ ดร. ประจักษ์ศิลปาคม ศศ.ม. สาขาวิชาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purposes of the research on Evaluation of Master of Arts Program on Educational Informatics of Graduate School, Silpakorn University are: 1) to evaluate Master of Arts Program on Educational Informatics of Graduate School, Silpakorn University in regard to context, input, process, and output, and 2) to study the recommendations from the evaluation of the Master of Arts Program on Educational Informatics of Graduate School, Silpakorn University. The researcher used Stufflebeam's CIPP evaluation concept. Data was collected data from 5 groups of stakeholders: curriculum committee, instructors, students, graduates, and employer of the graduates. The research tool was a curriculum evaluation questionnaire. Data was analyzed using basic statistics and content analysis.

Research findings

1. The Master of Arts Program on Educational Informatics had overall quality at the high level. As for each aspect, the output had quality at the highest level, followed by process and input which had the high level, respectively.

2. Recommendations from the evaluation of the Master of Arts Program on Educational Informatics found that the course should be revised to be consistent with the changing context to be more interesting and modern. Also, learning resources on educational informatics should be added and there should be student tracking process during doing the thesis.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีฐานะเทียบเท่าคณะวิชาหนึ่งในมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีพันธกิจเพื่อบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยศิลปากร จัดวางแผน กำหนด ควบคุม มาตรฐานการศึกษาและหลักสูตร ประเมินผลการศึกษา ประสานงานและดำเนินการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาร่วมกับคณะวิชาหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะวิชาที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา รวมทั้งดำเนินงานรวมทั้ง ดำเนินงานสำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้บัณฑิตวิทยาลัยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) เป็นหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย 2) ประสานงาน สนับสนุนอำนวยความสะดวกในการดำเนินการศึกษาและการวิจัยให้แก่คณะวิชาที่ทำการเปิดการสอนระดับบัณฑิตศึกษา 3) ประเมินผลและสรุปผลการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา 4) ดำเนินงานและปฏิบัติงานเพื่อให้การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นมาตรฐานเดียวกัน และ 5) พัฒนาและบูรณาการการจัดการศึกษาอย่างสร้างสรรค์ (บัณฑิตวิทยาลัย, 2559)

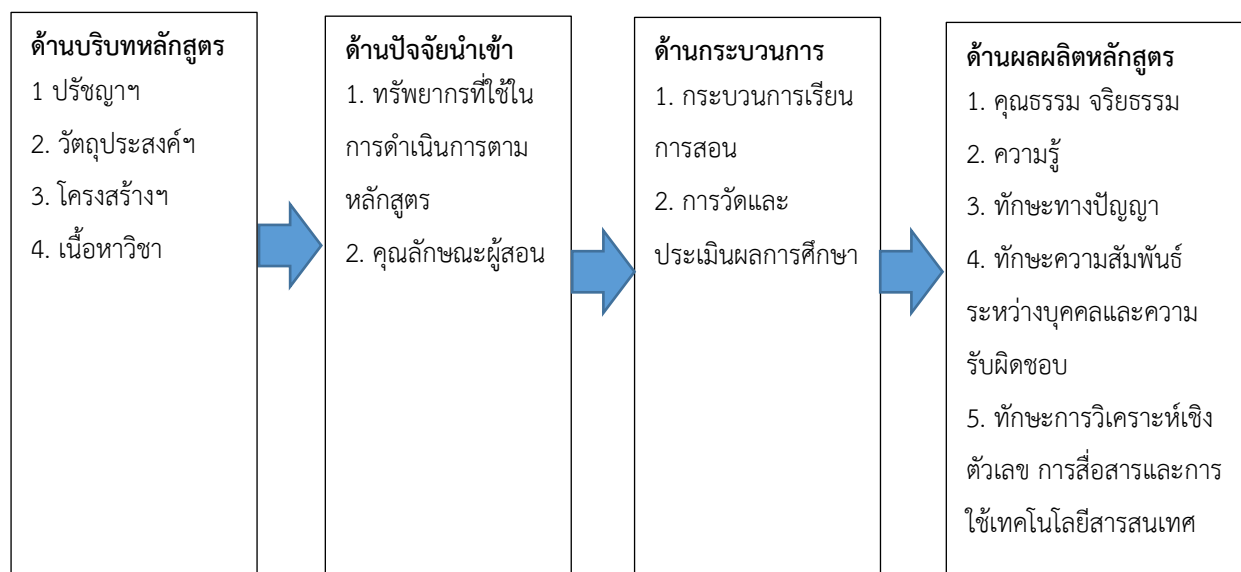
ปัจจุบันบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา โดยได้มีการพัฒนาหลักสูตรพหุวิทยาการซึ่งเป็นหลักสูตรที่เป็นการหลอมรวมศาสตร์ต่างๆ จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ โดยปัจจุบันมีหลักสูตรพหุวิทยาการที่บัณฑิตวิทยาลัยดูแลจำนวน 5 หลักสูตร ประกอบด้วย 1) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา 2) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการจดหมายเหตุและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม 3) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานุกรักษศิลปกรรม 4) หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบและศิลปะเสียง และ 5) หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบและการจัดการโรงแรมและอสังหาริมทรัพย์

หลักสูตรสารสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา เป็นหลักสูตรที่เกิดจากการบูรณาการศาสตร์ใน 3 สาขาวิชา ได้แก่ สารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีการศึกษา วิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้าด้วยกัน โดยเป็นหลักสูตรบูรณาการที่ให้ความสำคัญในการเพิ่มความสามารถครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปที่จะนำองค์ความรู้ที่เกิดจากการบูรณาการไปจัดการเรียนรู้ และปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานตามวิชาชีพอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ผู้ใช้ และคุณภาพของสังคม ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมในการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ซึ่งจะเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป โดยปรัชญาของหลักสูตรคือ “บูรณาการและสร้างองค์ความรู้ทางสารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีการศึกษา วิทยาการ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ” และมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ประกอบด้วย 1) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการคัดสรรข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน 2) เพื่อผลิตบัณฑิตให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาการ ปฏิบัติงานทางการศึกษา 3) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในการเลือกใช้เทคโนโลยีและทรัพยากรในการ เรียนรู้เพื่อการปฏิบัติงาน และ 4) เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ดำเนินการสร้างองค์ความรู้ทางด้านสารสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา ตลอดจนสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (หลักสูตรสารสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา, 2555) โดยเริ่มเปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษารุ่นแรกในปีการศึกษา 2555

นับตั้งแต่ได้มีการใช้หลักสูตรพหุวิทยาการ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 เป็นต้นมา จวบจนปัจจุบันซึ่งครบรอบระยะเวลาตามข้อกำหนดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557 องค์ประกอบที่ 1 การกำกับมาตรฐาน เกณฑ์การประเมินข้อ 11 การปรับปรุงหลักสูตรตามรอบระยะเวลาที่กำหนด ระดับปริญญาโท “ต้องไม่เกิน 5 ปี (จะต้องปรับปรุงให้เสร็จและอนุมัติ/ให้ความเห็นชอบโดยสภามหาวิทยาลัย/สถาบัน เพื่อให้หลักสูตรใช้งานในปีที่ 6) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) จึงจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินหลักสูตรเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ สำหรับการปรับปรุงหลักสูตร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรนั้น ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดกรอบแนวคิดการประเมินแบบ CIPP ของ Stufflebeam โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบทหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ดังนี้

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรมีคุณภาพในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตอยู่ในระดับใด

2. ข้อเสนอแนะในการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ประกอบด้วยอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุนเทศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะจากการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุนเทศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรวิจัยในการประเมินหลักสูตร

ในการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุนเทศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรผู้วิจัยกำหนดประชากรวิจัย ดังนี้

ประชากรวิจัย ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และนายจ้างของผู้สำเร็จการศึกษา ในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุนเทศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรปีการศึกษา 2559 จำนวน 52 คน แบ่งเป็น

- 1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร จำนวน 4 คน
- 2) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 8 คน
- 3) นักศึกษา จำนวน 32 คน
- 4) ผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 5 คน
- 5) นายจ้างผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 3 คน

2. แนวคิดในการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการประเมินโดยใช้แนวคิดการประเมินแบบ CIPP ของ Stufflebeam ซึ่งแบ่งองค์ประกอบการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านบริบทหลักสูตร ประกอบด้วย การประเมินด้านปรัชญาของหลักสูตร ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านโครงสร้างของหลักสูตร และด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร
2. ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การประเมินด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตร และด้านคุณลักษณะผู้สอน
3. ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การประเมินด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา
4. ด้านผลผลิต ประกอบด้วย การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามการประเมินหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร แบ่งออกเป็น 5 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอน

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสำหรับนายจ้างผู้สำเร็จการศึกษา

โดยในแต่ละฉบับประกอบด้วย 3 ตอน ตอนแรก เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open ended)

ผลการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากการประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อความจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านสนเทศศาสตร์ เพื่อการศึกษา/เทคโนโลยีการศึกษา/คอมพิวเตอร์/บรรณารักษศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา พบว่า มีค่าระหว่าง .67 ถึง 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดคือ .50 ทุกข้อความ

ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดประเด็นการประเมินและผู้ให้ข้อมูลดังนี้

ตาราง 1 การกำหนดประเด็นการประเมินและผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล	องค์ประกอบการประเมิน			
	บริบท	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
กรรมการบริหารหลักสูตร	✓	✓	✓	✓
อาจารย์ผู้สอน		✓	✓	✓
นักศึกษา		✓	✓	
ผู้สำเร็จการศึกษา	✓	✓	✓	✓
นายจ้างผู้สำเร็จการศึกษา				✓

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากรวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และนายจ้างของผู้สำเร็จการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และผู้วิจัยดำเนินการแปลผลความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฯ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 มีความเห็นต่อหลักสูตร ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 มีความเห็นต่อหลักสูตร ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 มีความเห็นต่อหลักสูตร ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 มีความเห็นต่อหลักสูตร ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 มีความเห็นต่อหลักสูตร ในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสารสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรจำนวน 5 กลุ่ม สามารถสรุปผลการประเมินหลักสูตรได้ดังนี้

ตาราง 2 สรุปผลการประเมินหลักสูตรฯ

ประเด็นการประเมิน	ผู้ให้ข้อมูล					
	คณะกรรมการบริหารหลักสูตร	อาจารย์ผู้สอน	นักศึกษา	ผู้สำเร็จการศึกษา	นายจ้างของผู้สำเร็จการศึกษา	ภาพรวม
บริบท	4.44 (0.47)	4.47 (0.40)	4.32 (0.61)	4.45 (0.56)		4.42 (0.07)
	มาก	มาก	มาก	มาก		มาก
ปัจจัยนำเข้า	4.16 (.087)	4.11 (0.47)	3.95 (0.76)	4.15 (0.74)		4.09 (0.10)
	มาก	มาก	มาก	มาก		มาก
กระบวนการ	4.50 (0.58)	4.50 (0.53)	4.29 (0.63)	4.26 (0.70)		4.39 (0.13)
	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก	มาก		มาก
ผลลัพธ์	4.42 (.050)	4.60 (.052)		4.47 (0.54)	4.83 (0.45)	4.58 (0.18)
	มาก	มากที่สุด		มาก	มากที่สุด	มากที่สุด
ภาพรวม	4.38 (0.13)	4.42 (0.19)	4.19 (0.21)	4.33 (0.15)	4.83 (0.45)	4.37 (0.04)
	มาก	มาก	มาก	มาก	มากที่สุด	มาก

จากตาราง 2 พบว่า หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษาในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านผลลัพธ์มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านบริบท กระบวนการ และปัจจัยนำเข้า มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะจากการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

จากการศึกษาข้อเสนอแนะจากการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 3 ข้อเสนอแนะจากการประเมินหลักสูตรฯ

ประเด็นการประเมิน	ข้อเสนอแนะ
ด้านบริบท	1. ควรมีการเพิ่มเติมคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัย สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป 2. ควรมีการจัดกลุ่มรายวิชาเลือก โดยจัด Track วิชาเลือกให้เป็นกลุ่มๆ เช่น กลุ่มวิชาทางด้านบรรณารักษศาสตร์ กลุ่มวิชาทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา และกลุ่มวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์ เป็นต้น 3. ควรมีการเพิ่มรายวิชาทางด้านการตลาดหรือการวางแผนธุรกิจเข้ามาเสริมเพื่อให้ นักศึกษาสามารถเป็นผู้ประกอบการธุรกิจได้ในอนาคต 4. พิจารณาเพิ่มเติมรายวิชาทางด้าน Creative thinking, Creative mind ซึ่งเป็น จุดเด่นของมหาวิทยาลัยศิลปากรในหลักสูตรฯ
ด้านปัจจัยนำเข้า	1. ควรมีการเพิ่มแหล่งเรียนรู้ด้านสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา เพื่อเป็นช่องทางเพื่อให้ นักศึกษาสามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้า
ด้านกระบวนการ	1. ควรมีกระบวนการในการติดตามนักศึกษาในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เพื่อเป็น การกระตุ้นเตือน นอกเหนือจากการสัมมนาประจำปี
ด้านผลลัพธ์	-
ด้านอื่นๆ	1. ควรมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรในสื่อต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะ เป็นสื่อเดิม ได้แก่ แผ่นพับ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาทิ แอปพลิเคชันไลน์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา (หลักสูตรใหม่) พ.ศ. 2555 นั้น ได้มีการศึกษาข้อมูลก่อนการพัฒนาหลักสูตร โดยมีการสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนรายวิชาที่ควรจะมีในหลักสูตรจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ต่างๆ อาทิ ผู้สนใจที่จะเข้าศึกษา ผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ซึ่งเป็นไปตามที่วิจัย วงษ์ใหญ่ (2554) ได้กล่าวถึงแนวคิดและ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนแรกไว้ว่า “คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและ โครงสร้างและการออกแบบหลักสูตรขึ้นมา โดยอาศัยข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชาอย่างสม่ำเสมอ” ประกอบกับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสหศาสตร์เพื่อการศึกษาเป็นหลักสูตรพหุวิทยาการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการบูรณาการศาสตร์ใน 3 สาขาวิชา ได้แก่ สารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีการศึกษา วิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าด้วยกัน โดยเป็นหลักสูตรบูรณาการที่ให้ความสำคัญในการเพิ่มความสามารถครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปที่จะนำองค์ความรู้ที่เกิดจากการบูรณาการไปจัดการเรียนรู้ และปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานตามวิชาชีพอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ผู้ใช้ และคุณภาพของสังคม ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมในการใช้สารสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา ซึ่งจะเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป (มคอ.2 หลักสูตรสหศาสตร์เพื่อการศึกษา, 2555) จึงทำให้เป็นหลักสูตรที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนนายจ้างผู้สำเร็จการศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ และพีระพัฒน์ พงศ์ นุสร (2558) ที่ดำเนินการประเมินหลักสูตรและความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต: กรณีศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งพบว่า ผลการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ที่ได้จากการจัดการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และบัณฑิตในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2. จากผลการประเมินในด้านบริบท (ด้านปรัชญาของหลักสูตร ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านโครงสร้างของหลักสูตร และด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร) ปัจจัยนำเข้า (ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตร และด้านคุณลักษณะผู้สอน) และกระบวนการ (ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา) ของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหศาสตร์เพื่อการศึกษา ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้หากหลักสูตรมีปรัชญาหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ชัดเจนก็จะเป็นหลักในการออกแบบโครงสร้างรายวิชาและเนื้อหาต่างๆ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นได้ และหลักสูตรก็จะใช้เป็นแนวทางในการจัดหาทรัพยากรต่างๆ เพื่อใช้ในการออกแบบในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลการศึกษาได้ เช่นเดียวกับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหศาสตร์เพื่อการศึกษา ที่ได้มีการกำหนดปรัชญาหลักสูตรคือ “บูรณาการและสร้างองค์ความรู้ทางสารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีการศึกษา วิทยาการ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ” และมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประกอบด้วย 1) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการคัดสรรข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน 2) เพื่อผลิตบัณฑิตให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาการ ปฏิบัติงานทางการศึกษา 3) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในการเลือกใช้เทคโนโลยีและทรัพยากรในการ เรียนรู้เพื่อการปฏิบัติงาน และ 4) เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ดำเนินการสร้างองค์ความรู้ทางด้านสหศาสตร์เพื่อการศึกษา ตลอดจนสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (หลักสูตรสหศาสตร์เพื่อการศึกษา, 2555) ซึ่งก็เป็นการหลอมรวมศาสตร์ 3 ศาสตร์จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ด้านสหศาสตร์เพื่อการศึกษาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับพงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ และพีระพัฒน์ พงศ์ นุสร (2558) ที่ดำเนินการประเมินหลักสูตรและความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต: กรณีศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท (Context) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมี

ความเหมาะสมเป็นลำดับแรก มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณสมบัติ คุณวุฒิ และคุณลักษณะของกรรมการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมลำดับแรกระดับมากที่สุด ด้านกระบวนการ (Process) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมลำดับแรก

3. จากผลการประเมินในด้านผลผลิต (ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ) ของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การกำหนดเนื้อหา รายวิชาต่างๆ นั้นได้มีการวิเคราะห์ผลผลิตที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้สำเร็จการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นผลทำให้การประเมินผลผลิตมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับศรายุทธ เงาม้า และพัชรีวรรณ กิจมี (2558) ที่ได้ดำเนินการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ในด้านคุณสมบัติของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผู้สำเร็จ การศึกษาตามหลักสูตรมีความรู้ ความสามารถสอดคล้องกับคุณสมบัติของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้

1. ในการปรับปรุงหลักสูตรควรมีการเพิ่มเติมคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัย สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป
2. ในการปรับปรุงหลักสูตรควรมีการจัดกลุ่มรายวิชาเลือก โดยจัด Track วิชาเลือกให้เป็นกลุ่มๆ เช่น กลุ่มวิชาทางด้านบรรณารักษศาสตร์ กลุ่มวิชาทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา และกลุ่มวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
3. ในการปรับปรุงหลักสูตรควรมีการเพิ่มรายวิชาทางด้านการตลาดหรือการวางแผนธุรกิจเข้ามาเสริมเพื่อให้นักศึกษาสามารถเป็นผู้ประกอบการธุรกิจได้ในอนาคต
4. ในการปรับปรุงหลักสูตร ควรพิจารณาเพิ่มเติมรายวิชาทางด้าน Creative thinking, Creative mind ซึ่งเป็นจุดเด่นของมหาวิทยาลัยศิลปากรในหลักสูตรฯ
5. ควรมีการเพิ่มแหล่งเรียนรู้ด้านสารสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา เพื่อเป็นช่องทางเพื่อให้นักศึกษาสามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้า
6. ควรมีกระบวนการในการติดตามนักศึกษาในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือน นอกเหนือจากการสัมมนาประจำปี
7. ควรมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรในสื่อต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นสื่อ เดิม ได้แก่ แผ่นพับ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาทิ แอปพลิเคชันไลน์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม ประกอบการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ โดยศึกษาข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
2. ควรมีการศึกษาผลกระทบ ประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการถ่ายทอดเชื่อมโยงนอกเหนือไปจากการศึกษาบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลลัพธ์ อันจะได้ข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรที่ลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2559). รายงานประจำปี พ.ศ. 2559. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2555). หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหเวชศาสตร์เพื่อการศึกษา หลักสูตรใหม่ (พ.ศ. 2555). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ และ พีระพัฒน์พงศ์ นุสรณ์. (2558). การประเมินหลักสูตรและความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต: กรณีศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา:

<http://www.lib.buu.ac.th/buuir/research/node/2974>.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปรีนส์.

ศรายุทธ เกาคำ และพัชรวิพรรณ กิจมี. (2558). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ในด้านคุณสมบัติของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ปีที่ 4

ฉบับที่ 1 มิถุนายน 2558 – พฤษภาคม 2559 หน้า 100-111.